

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun (spr.)
Sędziowie:	SSA Marek Boniecki SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	sekr. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. R. i E. R.

przeciwko (...) sp. z o.o. i R. C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej R. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 8 maja 2017 r. sygn. akt I C 2306/16

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od pozwanej R. C. na rzecz powodów kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Paweł Czepiel SSA Anna Kowacz-Braun SSA Marek Boniecki

I ACa 1386/17

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 18 maja 2018 r.

Pozwem z dnia 2 listopada 2016 r. skierowanym przeciwko pozwanym (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. i R. C. powodowie J. R. i E. R. wnieśli o orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwani mają solidarnie zapłacić na rzecz powodów do ich niepodzielnej ręki- w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłaty- kwotę 150.000 zł wraz z ustawowymi

odsetkami liczonymi od dnia 11 października 2015 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł.

Na uzasadnienie wskazali, iż w dniu 27 sierpnia 2015 r. w T. zawarli z pozwaną (...) sp. z o.o. umowę pożyczki na kwotę 170.000 zł oraz umowę poręczenia tej pożyczki z R. C. (§ (...) umowy pożyczki). Strony uzgodniły warunki pożyczki w ten sposób, że spółka miała zwrócić należność objętą umową w dniu 10 października 2015 r. Spółka w chwili zawarcia umowy była reprezentowana przez prokurenta w osobie J. C., którego prokura samoistna jest ujawniona w Krajowym Rejestrze Sądowym. Pożyczka została udzielona z oszczędności stanowiących wspólność majątkową małżeńską powodów.

Powodowie w wykonaniu umowy pożyczki przelali na rzecz pozwanej spółki w dniu 27 sierpnia 2015 r. 170.000 zł. Pozwany (...) sp. z o.o. zwrócił powodom kwotę 20.000 zł. W dniu 26 lipca 2016 r. powodowie wezwali do zapłaty (...) sp. z o.o. oraz poinformowali pisemnie pozwaną R. C. o zaległościach w spłacie należności objętej umową pożyczki. Pozwani nie odpowiedzieli na wezwanie, jak również nie wpłacili kwoty zaległości. W związku z brakiem dalszych płatności powodowie wezwali pozwaną spółkę oraz pozwaną R. C. do zapłaty brakującej kwoty pożyczki wraz z odsetkami. Wezwania okazały się bezskuteczne.

W dniu 24 listopada 2016 r. do sygn. akt I Nc 1000/16 wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Pozwana R. C. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana podniosła, że została wprowadzona w błąd przez powoda co do treści czynności prawnej w postaci umowy pożyczki pieniężnej z dnia 27 sierpnia 2015 roku, w zakresie objętym §(...)też umowy. Pozwana podała, iż jej błąd polegał na tym, że nie wiedziała, co oznacza sformułowanie o „poręczeniu” umowy pożyczki, będąc przy tym zapewniana przez powoda, że chodzi o podpisanie umowy w imieniu spółki (...) sp. z o.o. jako fakt jej zaakceptowania jako większościowy wspólnik spółki, co miało być wymagane z uwagi na niski kapitał zakładowy w wysokości 5.000,00 zł.

Strona pozwana (...) Sp. z o.o. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa w całości.

(...) sp. z o.o. podała, że powodowie mieli wiedzę na temat jej możliwości finansowych, gdyż powód J. R. wykonujący zawód adwokata był pełnomocnikiem spółki, rodziny C. i innych spółek funkcjonujących w ramach rodziny.

W jej ocenie, umowa pożyczki jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, albowiem jej celem było doprowadzenie do sytuacji, w której możliwe będzie sięgnięcie przez powodów do majątku prywatnego pozwanej R. C.. Nadto, zdaniem pozwanej spółki umowa jest nieważna jako zawarta w warunkach wyzysku, gdyż powodowie, znając sytuację materialną spółki, wykorzystując niedoświadczenie pozwanych oraz zaufanie do powoda J. R., wprowadzili pozwanych w błąd co do braku odpowiedzialności pozwanej R. C. za spłatę kwoty udzielonej pożyczki i doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez pozwanych.

Powodowie w piśmie procesowym z dnia 6 lutego 2017 r. zaprzeczyli wszystkim zarzutom pozwanych.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Krakowie uwzględnił w całości żądanie pozwu i zasądził od pozwanych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. i R. C. solidarnie na rzecz powodów J. R. i E. R. kwotę 14.734 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Orzeczenie to Sąd Okręgowy poprzedził następującymi ustaleniami:

W dniu 27 sierpnia 2015 r. w T. pomiędzy J. R. jako pożyczkodawcą a (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. jako pożyczkobiorcą została zawarta umowa pożyczki pieniężnej na kwotę 170.000 zł. Zgodnie z zapisem §(...) ust.(...) umowy pożyczkobiorca zobowiązał się zwrócić kwotę pożyczki w terminie do dnia 10 października 2015 r.

Pożyczkobiorca zobowiązał się spłacić kwotę pożyczki wraz z odsetkami w wysokości 3% za okres od dnia podpisania umowy do dnia zwrotu pożyczki (§ (...) ust. (...)). W przypadku niedokonania zwrotu pożyczki w terminie określonym w §(...)ust. (...), pożyczkobiorca obowiązany był do zapłaty ustawowych odsetek za zwłokę. (§ (...) ust.(...)).

Zgodnie z zapisem §(...)umowy pożyczki R. C. poręczyła umowę pożyczki całym swoim majątkiem.

Podpis R. C. widnieje pod umową pożyczki jako PORECZYCIEL.

W dniu 27 sierpnia 2015 r. powód J. R. przekazał przelewem ze swojego konta bankowego prowadzonego przez (...) na konto pozwanej spółki kwotę 170 000,00 zł.

Pozwana spółka (...) sp. z o.o. w dniu 12 października 2015 r. przekazała na konto powoda J. R. kwotę 20.000 zł tytułem częściowego zwrotu pożyczki z dn. 27 sierpnia 2015 r.

Pismem z dnia 26 lipca 2016 r. powód J. R. w związku z upływem terminu zwrotu pożyczki wezwał pozwaną (...) sp. z o.o. do zwrotu pożyczki wraz z odsetkami w wysokości 3% od kwoty 170.000 zł oraz odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 10 października 2015 r. do dnia 20 października 2015 r. od kwoty 170.000 zł oraz dalszych odsetek ustawowych od kwoty 150.000 zł od dnia 21 października 2015 r. do dnia zapłaty.

Powód J. R. pismem z dnia 26 lipca 2016 r., w związku z poręczeniem umowy pożyczki, poinformował pozwaną R. C., iż w związku z brakiem spłaty pożyczki wystosował do spółki (...) sp. z o.o. wezwanie do zapłaty pozostałych należności wynikających z umowy pożyczki.

Pismem z dnia 6 października 2016 r. powódka E. R., działając w imieniu własnym i powoda J. R. wezwała pozwaną R. C. do zapłaty kwoty 161.380,54 zł tytułem spłaty należności z umowy pożyczki z dnia 27 sierpnia 2015 r., którą pozwana poręczyła w pisemnej umowie. Pismo zostało skutecznie doręczone pozwanej w dniu 13 października 2016 r.

Pismem z dnia 6 października 2016 r. powódka E. R., działając w imieniu własnym i powoda J. R. wezwała pozwaną (...) sp. z o.o. do zapłaty kwoty 161.380,54 zł tytułem spłaty należności z umowy pożyczki z dnia 27 sierpnia 2015 r. Pismo zostało skutecznie doręczone prokurentowi spółki (...) w dniu 19 października 2016 r.

Powodowie J. R. i E. R. znali pozwaną R. C.. Mąż pozwanej R. J. C. jest prokurentem pozwanej spółki (...) sp. z o.o. i także znał powoda J. R..

W dniu 10 października 2014 r. powodowie udzielili (...) sp. z o.o. pożyczki w kwocie 100.000 zł. a R. C. udzieliła poręczenia tej pożyczki.

Pozwana R. C. przed podpisaniem umowy pożyczki w dniu 27 sierpnia 2015 r. przeczytała tę umowę i została poinformowana przez powodów (pożyczkodawców), iż jako poręczyciel poręcza umowę pożyczki całym swoim majątkiem.

Pismem doręczonym E. R. w dniu 26 października 2016 r. R. C. oświadczyła, że uchyla się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w § (...) umowy pożyczki jako złożonego pod wpływem błędu.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Zgodnie z art. 876 § 1 k.c. przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał. Zgodnie z art. 881 k.c. w braku odmiennego zastrzeżenia poręczyciel jest odpowiedzialny jak współdłużnik solidarny.

Pozwana spółka (...) sp. z o.o. oraz pozwana R. C. nie kwestionowali faktu zawarcia umowy pożyczki oraz braku spłaty części pożyczki w kwocie 150.000 zł.

Strona pozwana (...) sp. z o.o. podniosła zarzut wyzysku z art. 388 k.c. W toku postępowania dowodowego nie zostało wykazane, jakoby strona powodowa wykorzystwała przymusowe położenie pozwanej celem wymuszenia na niej zawarcia umowy. Należy nadto wskazać, że w niniejszej sprawie nie zachodzi wymagana przez art. 388 k.c. dysproporcja świadczeń stron. Strona powodowa domaga się bowiem zwrotu kwoty, którą pożyczyla stronie pozwanej. Nadto od kwoty tej domaga się jedynie odsetek ustawowych, a takie odsetki, jako mieszczące się w granicach obowiązujących odsetek maksymalnych, nie mogą być potraktowane jako odsetki nadmierne. Powodowie nie domagają się w niniejszej sprawie zapłaty odsetek kapitałowych zastrzeżonych w § (...) ust.(...) umowy, a zatem nie ma potrzeby badania, czy wysokość tych odsetek byłaby nadmierna, tym bardziej, że nawet gdyby taki stan rzeczy zachodził, to skutkiem zastrzeżenia odsetek przekraczających wysokość odsetek maksymalnych nie jest nieważność całej czynności prawnej, a jedynie redukcja wysokości zastrzeżonych odsetek do wysokości odsetek maksymalnych (art. 359 § 2[2] k.c.).

Okoliczność, że zwrot pożyczki został zabezpieczony poręczeniem udzielonym przez R. C. nie może skutkować oceną zawartej umowy jako sprzecznej z zasadami współżycia społecznego. Nie jest niczym niestosownym, że pożyczający zabezpiecza udzieloną pożyczkę prawnie dopuszczalnym zabezpieczeniem osobistym w postaci poręczenia. Jeżeli nawet powodowie wiedzieli o złej sytuacji majątkowej pozwanej (...) sp. z o.o. to tym bardziej zrozumiałe jest, że chcieli zabezpieczyć zwrot udzielonej pożyczki. Relacje panujące pomiędzy powodami a prokurentem pozwanej C. B. sp. o.o., w szczególności zaś udzielanie przez powoda doradztwa prawnego, w niczym powyższej oceny nie zmieniają. Z faktu wieloletniej znajomości czy wieloletniego świadczenia pomocy prawnej nie wynika ani prawny, ani etyczny obowiązek udzielania pożyczek bez zabezpieczenia ich zwrotu.

Bezzasadny jest również zarzut pozwanej R. C., jakoby udzieliła poręczenia pod wpływem błędu i uchyliła się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli. Zgodnie z art. 84 § 1 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, niełożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny) (§(...)). W ocenie Sądu Okręgowego analiza okoliczności faktycznych niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, iż oświadczenie woli nie zostało złożone przez pozwaną w warunkach błędu istotnego co do treści czynności prawnej, wywołanego przez stronę powodową lub znanego stronie powodowej. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, iż pozwana przed podpisaniem umowy jako poręczyciel zapoznała się z nią, jak również została poinformowana, iż poręcza umowę pożyczki całym swoim majątkiem. Nadto, treść zapisu §(...) przedmiotowej umowy jednoznacznie wskazuje na charakter, w jakim pozwana umowę podpisała. Dosłowne sformułowanie tego postanowienia „poręcza niniejszą umowę pożyczki całym swoim majątkiem” wyklucza w ocenie sądu jakąkolwiek możliwość omyłki po stronie R. C., gdyż użyto tam nie tylko powszechnie znanego terminu „poręcza”, ale jednocześnie wskazano na skutki prawne udzielenia poręczenia w postaci odpowiedzialności całym majątkiem poręczającej. Twierdzenia co do rzekomego znaczenia tego postanowienia umownego jako zgody współnika na zawarcie umowy pożyczki popadają w sprzeczność z jednoznaczną treścią § (...) umowy, a pozwani nie wykazali, aby pomiędzy stronami umowy istniało nieujawnione w jej treści porozumienie, iż klauzula zawarta w § (...) umowy, wbrew jej dosłownej treści, w rzeczywistości stanowi zgodę współnika w trybie art. 230 k.s.h. Na marginesie wskazać należy, że brak takiej zgody, wobec wyłączenia w zdaniu 2 tego przepisu zastosowania uregulowania z art. 17 § 1 k.s.h., nie skutkuje nieważnością zawartej umowy. W konsekwencji powyższego należy ocenić, że oświadczenie pozwanej R. C. o uchyleniu się od skutków prawnych nie odniosło skutku prawnego, gdyż pozwana w rzeczywistości w żadnym prawnie istotnym błędzie nie pozostawała. Udzielone przez pozwaną R. C. poręczenie wiąże ją zatem, a w konsekwencji, zgodnie z art. 876 § 1 w zw. z art. 881 k.c. odpowiada solidarnie z pozwaną (...) sp. z o.o. za zobowiązanie pozwanej spółki do zwrotu niezwróconej części pożyczki.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo a o kosztach orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażona w art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana R. C., która zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania, a to:

a. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, polegające na sprzecznym z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania oraz wbrew treści zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przyjęciu, że przed podpisaniem pożyczki zapoznała się z jej treścią oraz została poinformowana przez powodów o znaczeniu użytego w treści umowy sformułowania o „poręczeniu”;

b. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, polegające na sprzecznym z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania przyjęciu, że:

- powód – jako wieloletni prawnik jej rodziny, mając pełną wiedzę o sytuacji finansowej (...) sp. z o.o. oraz rodziny C.
- poprzez wprowadzenie do umowy pożyczki postanowienia o „poręczeniu” nie działał wraz z powódką z zamiarem i wyłącznie w celu zaspokojenia swoich roszczeń z majątku prywatnego pozwanej, podczas gdy kwestia ta wynika wprost z zeznań strony powodowej;

- w chwili podpisania umowy pozwana zdawała sobie sprawę ze znaczenia oraz przyczyn umieszczenia w treści umowy postanowień o „poręczeniu” spłaty pożyczki, podczas gdy została poinformowana przez powodów, do których miała pełne zaufanie, że jedyną przyczyną jej obecności jest konieczność uzyskania zgody współnika (...) sp. z o.o. na zawarcie umowy;

2. naruszenie prawa materialnego, a to:

a. art. 84 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na niczym nieuzasadnionym przyjęciu, że złożone przez nią oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli nie zostało złożone w warunkach błędu istotnego co do treści czynności prawnej wywołanego przez jej drugą stronę, podczas gdy niewątpliwie bez stosownych zapewnień ze strony powodów nie złożyłaby oświadczenia, w którym zgodziła się na ponoszenie odpowiedzialności za zobowiązania (...) sp. z o.o., w stosunku do której wszystkie strony umowy pożyczki zdawały sobie sprawę z jej trudnej sytuacji finansowej;

b. art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie oraz pominięcie w ramach oceny działania powodów zasad współżycia społecznego i okoliczności, że niezgodne z wszelkimi zasadami etyki zawodu zaufania publicznego pozostaje okoliczność doprowadzenia przez adwokata swoich byłych klientów do niekorzystnego podpisania umów zawieranych z owym adwokatem w sytuacji, gdy wcześniej wykorzystano się posiadaną na temat swoich mocodawców wiedzę w celu zabezpieczenia własnych interesów.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana R. C. wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości wobec niej i oddalenie w stosunku do niej powództwa oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu za obie instancje.

Powodowie wniesli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanej R. C. jest nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny aprobuje ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne w związku z czym nie zachodzi konieczność ich szczegółowego powtarzania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 27 marca 2012 r., III UK 75/11, z 14 maja 2010 r., II CSK 545/09, z 27 kwietnia 2010 r., II PK 312/09, z 20 stycznia 2010 r., II PK 178/09, z 08 października 1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999 r. Nr 3, poz. 60).

Ponieważ w apelacji podniesiono zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego jak i prawa materialnego w pierwszej kolejności odnieść się należy do tych pierwszych bowiem tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny daje możliwość oceny poprawności zastosowania prawa materialnego.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. wyjaśnić należy, że przepis ten, stanowiący wyraz zasady swobodnej oceny dowodów, określa granice tej swobody i wskazuje w jaki sposób Sąd powinien ją realizować. Wynika z niego między innymi, że Sąd ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków prawidłowych logicznie, że może oprzeć swoje przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych i na podstawie wszechstronnego rozważenia całego zebranego materiału dowodowego, oraz że musi dokonać selekcji zebranego materiału, ocenić moc dowodową poszczególnych dowodów i dać prawidłowy wyraz wynikom tego wyboru i oceny.

W orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1980 r., II URN 175/79, OSNC 1980, nr 10, poz. 200; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, nr 17, poz. 655; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2000 r., III CKN 1049/99, LEX nr 51627; uzasadnienie wyroków Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2000 r., IV CKN 1097/00, LEX nr 52624; z dnia 29 września 2000 r., V CKN 94/00, LEX nr 52589; z dnia 15 listopada 2000 r., IV CKN 1383/00, LEX nr 52544; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2001 r., II UKN 423/00, OSNP 2003, nr 5, poz. 137; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 r., IV CKN 859/00, LEX nr 53923; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1050/00, LEX nr 55499; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., IV CKN 1316/00, LEX nr 80273).

Skuteczne przedstawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak: orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, publ. OSNAPiUS 2000, Nr 19, poz. 732; z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, publ. OSNC 2000, Nr 10, poz. 189; z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, publ. Lex nr 53136; z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, publ. Lex nr 56096).

Zarzutów o takim charakterze nie podniesiono w apelacji bowiem pozwana jedynie nie zgadza się z dokonana przez Sąd Okręgowy oceną jej twierdzeń bez wskazania jakie konkretne błędy miałyby popełnić Sąd przy ocenie dowodów przeprowadzonych w toku postępowania.

Tu podkreślić należy, że pozwana poza własnymi zeznaniami, którym Sąd Okręgowy słusznie nie dał wiary nie zgłosiła żadnych wniosków dowodowych na poparcie swych zarzutów.

Przepis art. 6 k.c. zawiera ogólną zasadę rozkładu ciężaru dowodu i określa reguły dowodzenia, nie stanowi natomiast samodzielnej podstawy rozstrzygnięcia, gdyż tę tworzy przepis prawa materialnego, który także konkretyzuje rozkład ciężaru dowodu. Ciężar dowodu w postępowaniu cywilnym z reguły spoczywa na powodzie. Zasadniczo powinien on dowieść wystąpienia faktów tworzących jego prawo podmiotowe będące źródłem roszczeń oraz faktów uzasadniających jego odpowiedź na zarzuty pozwanego, natomiast pozwany dowodzi faktów uzasadniających jego zarzuty przeciwko roszczeniu powoda - fakty tamujące oraz niweczące (wyroki SN: z dnia 20 grudnia 2006 r., IV CSK 299/06, LEX nr 233051; z dnia 29 września 2005 r., III CK 11/05, LEX nr 187030). Reguły rozkładu ciężaru dowodu mają charakter gwarancyjny, wskazując stronę, która poniesie negatywne konsekwencje nieudowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie.

Powodowie zgodnie z tą zasadą udowodnili swoje roszczenie a nawet odpowiedzieli dowodami na zarzuty pozwanej, natomiast pozwana nie udowodniła prawdziwości swych zarzutów. Co więcej nawet jej zeznani nie mogą być uznane za potwierdzające w pełni jej stanowiska. Zeznając na rozprawie w dniu 1 marca 2017 r. pozwana R. C. podała, że zapoznała się z paragrafem(...)umowy dotyczącym poręczenia, na pytanie Sądu „czy ktoś pani mówił w szczególności, ktoś z państwa powodów, że odpowiada pani majątkiem z C. B. a nie całym majątkiem” odpowiedziała, że nie było o tym mowy. Na pytanie swego pełnomocnika „skąd pani miała takie przeświadczenie, że podpisuje to pani jako udziałowiec, to było pani wyobrażenie” pozwana zeznała, że było to jej wyobrażenie, bo jak w banku mąż chciał pożyczyć, to też musiała taką zgodę wyrazić. Na kolejne pytanie swego pełnomocnika czy rozmawiała z powodami na temat charakteru swego oświadczenia – zeznała – „Nie, atmosfera była normalna luźna...”. Pozwana zeznała także, że umowa była sporządzana w jej obecności (min. od 00:22:44 do 00:23:50). Dodać też należy, że pozwana potwierdziła iż ma 98% udziałów w (...) sp. z o.o. zaś jej syn 2 % i nie wie dlaczego syn nie przyjechał do podpisania umowy (min. 00:33:12).

Za tym, że nie można uznać za wiarygodne zeznań pozwanej co do braku wiedzy i świadomości co do znaczenia udzielonego poręczenia i podpisania umowy jedynie jako udziałowiec pożyczkobiorcy (...) sp. z o.o. przemawia i to, że R. C. z zawodu jest technikiem ekonomistą i prowadziła działalność gospodarczą na podstawie wpisu do (...), a także była prezesem (...) sp. z o.o. i jej udziałowcem, której to spółce 10 października 2014 r. powodowie udzielili pożyczki zaś pozwana R. C. udzieliła poręczenia. Pozwana była też udziałowcem (...) sp. z o.o., Okoliczności te powodowie podnieśli w piśmie z dnia 2 lutego 2017 r. i wykazali dokumentami dołączonymi do pisma. Pozwana nie zaprzeczyła tym twierdzeniom ani też prawdziwości dokumentów (art. 230 k.p.c.), które zostały także wskazane jako dowód w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Zarówno wykształcenie jak i działalność w różnych firmach w różnych rolach musi prowadzić do wniosku, że pozwana posiada choćby podstawową wiedzę na temat charakteru poręczenia i jego znaczenia, a obecnie podnoszone zarzuty zgłoszone zostały na użytek procesu.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że w sprawie niewątpliwie nie doszło do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Tym samym chybiony jest zarzut naruszenia art. 84 § 1 i 2 k.c.

Sądy obu instancji nie dopatrzył się w postępowaniu powodów żadnych niepożądanych elementów, które mogły wywołać u pozwanej błąd, o którym mowa w art. 84 k.c. Po pierwsze, musi wystąpić błąd co do treści czynności prawnej, po drugie, musi to być błąd istotny. Nie ma też błędu, jeżeli oświadczający znał otaczającą go rzeczywistość i rozumiał okoliczności np. zawieranej umowy, ale wyciągnął z nich niewłaściwe wnioski i podjął niesłuszną czy też niekorzystną dla siebie decyzję. Błąd bowiem polega na nieprawidłowości widzenia, a nie na nieumiejętności przewidywania i wnioskowania. "Niespełnienie oczekiwań strony umowy odnośnie do sposobu jej wykonania przez drugą stronę i związane z tym twierdzenie, że nie doszło do właściwego wykonania umowy w żadnym razie nie stanowi podstawy do przyjęcia, że umowa została zawarta w warunkach błędu co do treści czynności prawnej. Błąd oznacza mylne wyobrażenie o istniejącym stanie rzeczy lub mylne wyobrażenie o treści złożonego oświadczenia woli, nie odnosi się do sfery motywacyjnej; nadto błąd dotyczyć musi stanu istniejącego w momencie zawierania umowy, nie zaś okoliczności, które nastąpiły w toku wykonywania umowy, doprowadzając stronę do przekonania, że decyzja o jej zawarciu była błędna" (zob wyrok SN z dnia 6 maja 1997 r., I CKN 91/97, opubl. baza prawna LEX Nr 79941, por. także B. Lewaszkiewicz – Petrykowska, Komentarz do art. 84 k.c. w: System Informacji Prawniczej Lex).

Reasumując okoliczności wprowadzenia w błąd nie zostały przez pozwaną w żaden sposób wykazane.

Nie może też być mowy o naruszeniu art. 5 k.c. zwłaszcza, że pozwana nie konkretyzuje jaką zasadę współzycia społecznego miałyby naruszać żądanie od poręczyciela zwrotu pożyczki. Jest powszechnie wiadomym, że w przypadku gdy pożyczkobiorca nie wywiązuje się ze swego zobowiązania – obowiązek zwrotu pożyczki przechodzi na poręczyciela. Jest też jak najbardziej uzasadnione dążenie przez pożyczkodawcę do zabezpieczenia uzyskania zwrotu pożyczki. Spółka (...), w której pozwana posiada 98 % udziałów otrzymała całą kwotę udzielonej pożyczki, a poręczenie pozwanej

nie dotyczyło „jakiegoś” podmiotu, z którym nie była związana tylko spółki, której udziały posiada niemal w całości, a mąż jest prokurentem. Wszystko to prowadzi do wniosku, że to po stronie pozwanej zgodnie z zasadami współzycia społecznego – tu uczciwości obrotu, spoczywa obowiązek zwrotu pożyczki i nie sposób się dopatrzeć naruszenia art. 5 k.c. w tym, że powodowie dochodzą zwrotu pożyczki obok pożyczkobiorcy także od poręczyciela.

Mając powyższe na uwadze orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c., a o kosztach zgodnie z zasadą odpowiedzialności wyrażoną w art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

SSA Paweł Czepiel SSA Anna Kowacz – Braun SSA Marek Boniecki